

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania aktu.

Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości opłat za czynności jednostek dozoru technicznego, zwany dalej „projektem rozporządzenia”, jest realizacją upoważnienia ustawowego zawartego w art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1622), zwanej dalej „ustawą”, która nakłada na ministra właściwego do spraw gospodarki obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłat, o których mowa w art. 34 ust. 1 ustawy, tj. opłat za czynności jednostek dozoru technicznego.

Obowiązujące rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 listopada 2010 r. w sprawie opłat za czynności jednostek dozoru technicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 696), zwane dalej „rozporządzeniem”, nie reguluje kwestii opłat za czynności jednostek dozoru technicznego w elektrowniach jądrowych. Rozporządzenie to uwzględnia opłaty za czynności jednostek dozoru technicznego, ale wyłącznie w odniesieniu do rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz. U. poz. 1468), które zostało wydane na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy. Celem nowelizacji rozporządzenia jest więc określenie również wysokości opłat przy wykonywaniu czynności jednostek dozoru technicznego w odniesieniu do rodzajów urządzeń i urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu w elektrowni jądrowej, tj. urządzeń określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu w elektrowni jądrowej (Dz. U. z 2014 r. poz. 111), które zostało wydane na podstawie art. 5 ust. 4 ustawy oraz w odniesieniu do zakresu i rodzajów czynności dozoru technicznego, które zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 20 maja 2016 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego dla urządzeń technicznych lub urządzeń podlegających dozorowi technicznemu w elektrowni jądrowej (Dz. U. poz. 909), zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych w EJ”.

II. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana.

Aktualny stan programu jądrowego wymaga powstania cennika dotyczącego czynności dozoru technicznego nad urządzeniami i urządzeniami technicznymi w elektrowni jądrowej jako niezbędnego dla dalszej realizacji programu polskiej energetyki jądrowej. Projektowanie

i wytwarzanie urządzeń i urządzeń technicznych działających w elektrowni wymaga wykonywania dozoru nad tymi procesami. W związku z obecnie zintensyfikowaną realizacją założeń polityki energetycznej, niezbędnym dla zapewnienia warunków wdrożenia energetyki jądrowej już na etapie projektowania oraz na pozostałych etapach jest określenie wysokości opłat za poszczególne rodzaje czynności wykonywanych przez jednostki dozoru w tym obszarze.

Urząd Dozoru Technicznego, zwany dalej „UDT”, jest jednostką sektora finansów publicznych, realizującą „Program polskiej energetyki jądrowej”, którego celem jest uruchomienie pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce. UDT jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpieczeństwa urządzeń i urządzeń technicznych, które będą funkcjonowały w elektrowni jądrowej. Prezes UDT jest organem właściwym do wykonywania dozoru technicznego w elektrowni jądrowej na podstawie przepisów o dozorcze technicznym, w związku z tym w przepisach ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 1173 i 1890), zwanej dalej „ustawą – Prawo atomowe”, wskazywany jest wprost Prezes UDT. Określenie wysokości opłat za czynności dozoru technicznego w elektrowni jądrowej jest niezbędne do prawidłowego wykonywania dozoru technicznego przez Prezesa UDT. Wykonywanie czynności dozoru technicznego wymaga wysokiej klasy specjalistów z unikatową wiedzą i kompetencjami, stąd w projekcie rozporządzenia opłaty za czynności dozoru technicznego zostały uzależnione od wymaganych kompetencji, które są niezbędne do wykonywania określonych czynności dozoru technicznego.

III. Różnica między dotychczasowym, a proponowanym stanem prawnym.

Projektowane przepisy nie dokonują zmian w zakresie obecnie obowiązujących opłat dotyczących urządzeń technicznych ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu, które zostało wydane na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy. Projektowane przepisy wprowadzają cennik opłat za czynności dozоровe w obszarze dotychczas nieuregulowanym – w zakresie czynności wykonywanych przez jednostki dozoru technicznego w elektrowni jądrowej.

IV. Uzasadnienie wprowadzanych przepisów.

W projekcie rozporządzenia określono opłaty według czterech stawek osobowo-godzinowych. Przyjęcie sposobu wyliczenia stawki osobowo-godzinowej wynika z faktu, że niektóre czynności dozoru technicznego wymagać będą zaangażowania większej liczby specjalistów, co w przypadku wykonywania dozoru technicznego poza elektrownią jądrową nie ma

zastosowania. Podobne rozwiązanie zostało przyjęte również w Finlandii, gdzie wyróżnia się także cztery stawki dla personelu w zależności od wiedzy i kompetencji specjalisty. W Finlandii The Radiation and Nuclear Safety Authority (STUK) określa cztery jednostkowe stawki godzinowe dla głównego doradcy, starszego specjalisty, inspektora oraz specjalisty technicznego. Podobnie projektowane rozporządzenie przyjmuje zasadę, że stawki opłat za czynności dozoru technicznego również będą różnicowane wedle czterech stawek osobowo-godzinowych. Przyjęte stawki osobowo-godzinowe zostały obliczone na podstawie stawek funkcjonujących w Finlandii oraz skalkulowane biorąc pod uwagę produkt krajowy brutto na mieszkańca (PKB per capita) wyrażony w PPS (Purchasing Power Standards), czyli uwzględniając standard siły nabywczej.

Wysokość stawek osobowo-godzinowych została wyrażona w wartości procentowej, a jako wskaźnik przyjęte zostało przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w roku poprzednim ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, zgodnie z art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 288). Stawki osobowo-godzinowe wynoszą odpowiednio 13,4% – I stawka; 11,1% – II stawka; 9,70% – III stawka; oraz 9% – IV stawka – ww. wynagrodzenia.

W poszczególnych przepisach rozporządzenia wprowadzono zmiany dostosowujące obecnie obowiązujące przepisy do czynności w elektrowni jądrowej:

- w art. 1 pkt 1) projektu rozporządzenia dokonano zmiany § 1 rozporządzenia dostosowując jego brzmienie, tak aby odnosiło się również do opłat za czynności wykonywane przez jednostki dozoru technicznego w elektrowni jądrowej. Stąd wprowadzono do przepisu dwa punkty, w których w podziale na dwa odrębne załączniki ustala się opłaty odpowiednio wszędzie tam gdzie wykonywano je dotychczas, z wyłączeniem czynności w elektrowni jądrowej (załącznik nr 1 do rozporządzenia) i w elektrowni jądrowej (załącznik nr 2 do rozporządzenia).

- w art. 1 pkt 2) projektu rozporządzenia zmiana dotyczy § 4 rozporządzenia. W § 4 rozporządzenia w ust. 2 dokonano zmiany, tak aby ust. 2 i określone w nim czynności związane z wystawianiem duplikatów dokumentów miały zastosowanie tylko w odniesieniu do czynności w zakresie urzędzeń „tradycyjnych”, czyli określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Ponieważ część dokumentów, o których mowa w ust. 2, nie będzie miała zastosowania w elektrowni jądrowej (poświadczenie dla zbiornika ciśnieniowego służącego do napędu pojazdu), dodano ust. 3 dla takich samych czynności związanych z wystawieniem

duplikatu, ale odnoszących się do czynności w elektrowni jądrowej – dotyczący tylko zaświadczeń kwalifikacyjnych, dla osób, o których mowa w ust. 2, czyli również obsługujących, konserwujących, napełniających itd.

- w art. 1 pkt 3) projektu rozporządzenia zaproponowano zmiany w § 5 i § 8 wynikające z faktu, że dotychczasowy „załącznik do rozporządzenia” stanie się po zmianie „załącznikiem nr 1 do rozporządzenia”.

- w art. 1 pkt 4) projektu rozporządzenia dodano nowy § 5a, który w ust. 1 odsyła do konkretnych zapisów załącznika nr 2 do rozporządzenia (wysokość stawki osobowo-godzinowej liczonej dla poszczególnych czynności określonych w konkretnych tabelach załącznika nr 2 do rozporządzenia), a w ust. 2 wskazuje, w jaki sposób ma być wyliczona taka opłata. Dodawany § 5a stanowi odpowiednik dla obecnego § 5, który określa stawki i sposób wyliczenia opłaty dla czynności przy urządzeniach „tradycyjnych”.

- w art. 1 pkt 5) projektu rozporządzenia dokonano zmian w § 6 rozporządzenia. W § 6 w ust. 1 dokonano wykreślenia wyrazu „krajowego” z uwagi na konieczność uniwersalności przepisu – w budowę elektrowni jądrowej mogą być zaangażowani nie tylko przedsiębiorcy „krajowi”. Zmiana ta pozostaje bez wpływu na obecne zastosowanie przepisu. Również z uwagi na dostosowanie i uniwersalność nomenklatury dokonano zmiany w ust. 2 w § 6 wykreślono wyraz „godzinowej” jako określenie jaka stawka ma być zastosowana. Przepis będzie mówił podobnie, jak obecny § 6 ust. 3 tylko o „stawce”. Po nowelizacji bowiem zastosowanie będą miały dwie stawki – w zależności od miejsca wykonywania czynności – albo godzinowa (§ 5 ust. 3) albo osobowo-godzinowa (projektowany § 5a ust. 2).

- w art. 1 pkt 6) projektu rozporządzenia dodano § 6a, który upoważnia do zwiększenia stawki opłaty o 50% za specyficzną, skomplikowaną technicznie czynność wewnątrz reaktora jądrowego.

- w art. 1 pkt 7) projektu rozporządzenia nadano nowe brzmienie § 7 z uwagi na konieczność dostosowania w obecnym ust. 1 i 2 odniesienia do załącznika (dotychczasowy „załącznik do rozporządzenia” stanie się po zmianie „załącznikiem nr 1 do rozporządzenia”), a także z uwagi na konieczność dodania przepisu wynikającego z podziału opłat za czynności „tradycyjne” i czynności w elektrowni jądrowej odpowiednio w załącznikach nr 1 i nr 2 do rozporządzenia. Zatem obecne ust. 1 i 2 staną się po zmianie odpowiednio ust. 1 i 3 (dotyczyć będą dokumentów dot. urządzeń „tradycyjnych”), a nowy przepis, który po zmianie będzie ust. 2, będzie dotyczył dokumentów – wystawienia duplikatu księgi rewizyjnej, ale wyłącznie w odniesieniu do urządzeń w elektrowni jądrowej.

- w art. 1 pkt 8) projektu rozporządzenia dodano § 8a, w którym odsyła się do stosowania dotychczasowych wybranych przepisów (dot. urządzeń „tradycyjnych”), również do czynności w elektrowni jądrowej.

Wskazane w pkt 4 i 5 załącznika do projektu rozporządzenia opłaty za wystawienie duplikatów różnych dokumentów są określone kwotowo, w taki sam sposób jak opłaty za te same czynności w załączniku do obecnie obowiązującego rozporządzenia. Nie zastosowano w tym przydatku odniesienia do odpowiedniego stosowania tych przepisów względem czynności w elektrowni jądrowej, ponieważ założeniem jest, aby do czynności przy „tradycyjnych” urządzeniach technicznych zastosowanie miał po nowelizacji rozporządzenia załącznik nr 1 do rozporządzenia, a do czynności w elektrowni jądrowej załącznik nr 2 do rozporządzenia (zgodnie ze zmienianym brzmieniem § 1 rozporządzenia).

Zawarte w załączniku do projektu rozporządzenia czynności dozoru technicznego wynikają wprost z przepisów ustawy oraz rozporządzenia w sprawie warunków technicznych w EJ. Czynności odnoszące się do ustawy – Prawo atomowe – w Tabeli 1 w pkt 11 – również mają swoje umocowanie w tym rozporządzeniu (§ 118 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych w EJ).

Podstawą do różnicowania niektórych stawek opłat są klasy bezpieczeństwa, o których mowa z kolei w art. 36j ustawy – Prawo atomowe, mając na względzie, że są one też podstawą do zróżnicowania warunków technicznych wynikających również z rozporządzenia w sprawie warunków technicznych w EJ (§ 3 i § 4 tego rozporządzenia). Stawki opłat również są różnicowane jeżeli czynności dozoru technicznego będą wykonywane wewnątrz obudowy reaktora, a sam reaktor osiągnął krytyczność tzn. w elektrowni jądrowej pojawi się zagrożenie radiologiczne. Żaden przepis prawa nie wskazuje, kiedy reaktor osiąga krytyczność, jednak jest to moment, co do którego nikt nie ma wątpliwości, że nastąpił. W tej sytuacji część urządzeń elektrowni jądrowej zostaje napromieniowana i jest radioaktywna nawet po usunięciu paliwa.

V. Wejście w życie.

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

VI. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe.

Projektowane rozporządzenie nie będzie generowało wydatków ani dla budżetu państwa, ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Wynika to z faktu, że UDT, zgodnie z art. 35 ust. 1 oraz art. 55 ust. 1-3 ustawy, jest państwową osobą prawną prowadzącą samodzielną

gospodarkę finansową i pokrywającą koszty swojej działalności, w tym wynagrodzenia pracowników, z własnych przychodów.

Co więcej, od rozpoczęcia budowy pierwszej elektrowni jądrowej można prognozować coroczny wzrost dochodów budżetu państwa z tytułu wpłat części zweryfikowanego zysku UDT z tytułu wykonywania czynności dozoru w fazie budowy i rozruchu oraz dalej w fazie eksploatacji elektrowni jądrowej. Z uwagi jednak na brak w Polsce elektrowni jądrowej, trwających ustaleń dotyczących skali procesu inwestycyjnego w tym zakresie oraz brak informacji co do ostatecznych dostawców technologii, nie jest możliwe określenie szacunkowych kosztów dla projektujących, wytwarzających, eksploatujących, naprawiających i modernizujących urządzenia lub urządzenia techniczne w elektrowni jądrowej, a także szacunkowych przychodów UDT z tytułu opłat za czynności dozoru technicznego.

VII. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na zwiększenie obciążenia regulacyjnego mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

VIII. Oświadczenie o zgodności projektu rozporządzenia z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z przepisami Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

IX. Podleganie notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

X. Udostępnienie projektu w BIP RCL.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).